

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. СТЕФАНИКА**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

ПРИТВЕРДЖУЮ»
проректор з навчальної роботи
І. Й. Михайлишин
«30» 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА
БЕЗПЕКА**

спеціальність **281 «Публічне управління та адміністрування»**

освітня програма **«Публічне управління та адміністрування»**

інститут **післядипломної освіти та довузівської підготовки**

кафедра **управління та бізнес-адміністрування**

Робоча програма «Державна політика європейської інтеграції та безпека»
для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
(освітня програма «Публічне управління та адміністрування»)

Розробник:

П'ятничук І.Д., к.е.н., доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри управління та бізнес-
адміністрування

Протокол від № 1 від 27 серпня 2021 року

Т.в.о. завідувача кафедри управління та бізнес-адміністрування

(підпис)

(П'ятничук І.Д.)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Вибіркова	
	281 «Публічне управління та адміністрування»		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): Публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр	
(назва)			
Загальна кількість годин - 180		4-й	4-й
	Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	Освітній рівень: бакалавр	30	10
		Практичні, семінарські	
		30	10
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		120	160
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33 % та 67 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Державна політика європейської інтеграції та безпека» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Метою викладання навчальної дисципліни «Державна політика європейської інтеграції та безпека» є формування у студентів знань про державну політику європейської інтеграції та безпеки; розуміння сутності та особливостей політики європейської інтеграції, основних теоретичних засад європейської єдності, інституційних, правових, економічних аспектів функціонування Європейського Союзу, євроінтеграційної політики України, державної політики у сфері безпеки.

Основні завдання навчальної дисципліни: забезпечити оволодіння системою знань про державну політику європейської інтеграції та безпеки; сприяти формуванню у студентів розуміння форм та етапів європейської інтеграції, її переваг та ризиків; ознайомити студентів із історичними передумовами інтеграційних процесів в Європі, історією створення Європейського Союзу, інституційного оформлення ЄС, механізмом публічного управління в ЄС та в світі; ознайомити із політикою Європейського союзу в різних секторах економіки; горизонтальною та зовнішньою політикою ЄС; механізмами публічного управління безпекою; дослідити особливості підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; вивчити інструменти реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції.

Міждисциплінарні зв'язки: «Публічні інститути і процеси», «Теорія публічного управління», «Політологія», «Менеджмент публічних інституцій та організацій», «Правове забезпечення державного управління», «Стратегічне управління у публічній сфері», «Публічне управління в галузях економіки», «Економічна політика в публічному управлінні».

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- теоретичні основи державної політики європейської інтеграції та безпеки;
- теоретичні засади передумов розвитку та функціонування інтеграційних союзів;
- форми та етапи інтеграції, її переваги та ризики;
- еволюцію процесів європейської інтеграції та її вплив на дезінтеграцію;
- історичні передумови інтеграційних процесів в Європі, історію створення Європейського Союзу;

–інституційне оформлення ЄС, механізм публічного управління в ЄС та в світі;

– особливості політики Європейського союзу в різних секторах економіки;

–особливості горизонтальної політики Європейського союзу;

–особливості зовнішньої політики Європейського союзу;

–світовий досвід впровадження механізму публічного управління у сфері безпеки;

–умови Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, критерії вступу в ЄС;

вміти:

–оцінювати ефекти, які виникають при утворенні різних форм інтеграційних об'єднань;

–аналізувати міжнародні норми, здійснювати їх пошук та систематизацію;

–оцінювати вплив процесів європейської інтеграції на соціально-економічний розвиток країн-членів;

–дослідити особливості реалізації внутрішньої та зовнішньої політики ЄС;

–аналізувати причини та наслідки виходу Великої Британії на подальше функціонування ЄС;

–дослідити особливості підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та її вплив на торговельні зносини між партнерами;

–оцінювати стан реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції.

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ФК.2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК.3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

ФК.5. Здатність використовувати систему електронного документообігу.

Програмні результати навчання:

ПР4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

ПР6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні та інституційні основи державної політики європейської інтеграції та безпеки

Тема 1. Сутність державної політики європейської інтеграції та безпеки

1. Суть та значення державної політики європейської інтеграції.
2. Фактори розвитку міжнародної інтеграції.
3. Форми регіональної економічної інтеграції та їх особливості.
4. Наслідки економічної інтеграції для економік країн-членів інтеграційних об'єднань.

Тема 2. Історичний процес євроінтеграції

1. Сутність євроінтеграції, її форми, стадії, чинники.
2. Етапи створення і розвитку Європейського Союзу.
3. Особливості та форми виникнення дезінтеграційних процесів.
4. Причини, наслідки, вплив дезінтеграційних процесів на економіку країн.

Тема 3. Інституційна структура ЄС та механізми публічного управління

1. Основні інституції ЄС:
 - 1.1. Рада Європейського союзу (Рада Міністрів).
 - 1.2. Європейська рада.
 - 1.3. Європейська комісія.
 - 1.4. Європейський парламент.
 - 1.5. Суд справедливості Європейського Союзу.
 - 1.6. Європейський суд аудиторів (Рахункова палата).
 - 1.7. Європейський центральний банк.
2. Допоміжні інституції ЄС.
3. Спеціалізовані агентства ЄС.

Змістовий модуль 2.

Формування та реалізація внутрішньої та зовнішньої політики ЄС

Тема 4. Політика Європейського союзу в різних секторах економіки

1. Політика європейського союзу в різних секторах економіки.
2. Промислова та підприємницька політики,
3. Політика щодо досліджень і технологій, інноваційна політика ЄС.
4. Енергетична та транспортна політики.
5. Сільськогосподарська політика, політика щодо рибальства.

Тема 5. Горизонтальні політики Європейського союзу

1. Регіональна політика ЄС.

2. Соціальна політика ЄС.
3. Політика ЄС щодо конкуренції.
4. Політика ЄС стосовно довкілля.
5. Політика ЄС стосовно громадян.

Тема 6. Зовнішня політика Європейського союзу

1. Політика ЄС у сфері торгівлі.
2. Політика допомоги з розвитку.
3. Зовнішні відносини та зовнішня політика ЄС.
4. Створення умов вільного руху товарів в ЄС.

Тема 7. Вихід Великої Британії з ЄС

1. Оцінка причин виникнення Brexit.
2. Дослідження виходу Великої Британії з ЄС: ризики ланцюгова реакція країн-членів на дезінтеграційні процеси.
3. «М'який» та «жорсткий» Brexit – ефекти для країн Європейського Союзу та Сполученого Королівства.
4. Нові підходи співпраці країн Східного Партнерства країнами ЄС в євроінтеграційних намірах.

Змістовий модуль 3.

Механізм державної політики європейської інтеграції та безпеки

Тема 8. Механізми публічного управління безпекою

1. Історія створення НАТО. Основні функції Альянсу. Членство держав.
2. ООН: створення, структура, функції та повноваження.
3. Мета створення та діяльність Ради Європи.
4. Організація з безпеки та співробітництва в Європі.
5. Діяльність інших міжнародних (міжурядових) організацій.

Тема 9. Вступ України до Європейського союзу

1. Опис процедури вступу до ЄС.
2. Критерії, які необхідно виконати для вступу до ЄС.
3. Особливості підписання Україною Угоди про асоціацію з країнами ЄС.
4. Позитивні та негативні наслідки виконання Україною критеріїв членства.

Тема 10. Інструменти реалізація державної політики у сфері європейської інтеграції

1. Формування порядку денного держави.
2. Проблеми та виклики в контексті виконання Угоди про асоціацію.
3. Торговельна політика України з Європейським союзом.
4. Інституційна структура у сфері європейської інтеграції.
5. Загальний прогрес виконання Угоди про асоціацію.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Теоретичні та інституційні основи державної політики європейської інтеграції та безпеки												
Тема 1. Сутність державної політики європейської інтеграції та безпеки	16	2	2			12	16	1	1			14
Тема 2. Історичний процес євроінтеграції	16	2	2			12	16	1	1			14
Тема 3. Інституційна структура ЄС та механізми публічного управління	20	4	4			12	20	2	2			16
Разом за змістовим модулем 1	52	8	8			36	52	4	4			44
Змістовий модуль 2												
Формування та реалізація внутрішньої та зовнішньої політики ЄС												
Тема 4. Політика Європейського союзу в різних секторах економіки	20	4	4			12	20	1	1			18
Тема 5. Горизонтальні політики Європейського союзу	16	2	2			12	16	1	1			14
Тема 6. Зовнішня політика Європейського союзу	16	2	2			12	16	1	1			14
Тема 7. Вихід Великої Британії з ЄС	16	2	2			12	16	1	1			14
Разом за змістовим модулем 2	68	10	10			48	68	4	4			60
Змістовий модуль 3												
Механізм державної політики європейської інтеграції та безпеки												
Тема 8. Механізми публічного управління безпекою	20	4	4			12	20					20
Тема 9. Вступ України до Європейського союзу	20	4	4			12	20	1	1			18
Тема 10. Інструменти реалізація державної політики у сфері європейської інтеграції	20	4	4			12	20	1	1			18
Разом за змістовим модулем 3	60	12	12			36	60	2	2			56
Усього годин	180	30	30			120	180	10	10			160

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність державної політики європейської інтеграції та безпеки	2
2	Тема 2. Історичний процес євроінтеграції	2
3	Тема 3. Інституційна структура ЄС та механізми публічного управління	4
4	Тема 4. Політика Європейського союзу в різних секторах економіки	4
5	Тема 5. Горизонтальні політики Європейського союзу	2
6	Тема 6. Зовнішня політика Європейського союзу	2
7	Тема 7. Вихід Великої Британії з ЄС	2
8	Тема 8. Механізми публічного управління безпекою	4
9	Тема 9. Вступ України до Європейського союзу	4
10	Тема 10. Інструменти реалізація державної політики у сфері європейської інтеграції	4
Разом		30

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність державної політики європейської інтеграції та безпеки	12
2	Тема 2. Історичний процес євроінтеграції	12
3	Тема 3. Інституційна структура ЄС та механізми публічного управління	12
4	Тема 4. Політика Європейського союзу в різних секторах економіки	12
5	Тема 5. Горизонтальні політики Європейського союзу	12
6	Тема 6. Зовнішня політика Європейського союзу	12
7	Тема 7. Вихід Великої Британії з ЄС	12
8	Тема 8. Механізми публічного управління безпекою	12
9	Тема 9. Вступ України до Європейського союзу	12
10	Тема 10. Інструменти реалізація державної політики у сфері європейської інтеграції	12
Разом		120

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання полягає у виконанні студентом самостійної письмової контрольної роботи. Робота повинна бути загальним обсягом до 15 сторінок.

Підготувати есе на наступну тематику:

1. Роль міжнародної економічної інтеграції у сучасному світі.
2. Передумови розвитку та функціонування інтеграційних союзів.
3. Ефекти, які виникають при утворенні різних форм інтеграційних об'єднань.
4. Еволюція процесів європейської інтеграції та її вплив на дезінтеграцію.
5. Історичні етапи формування Європейського Союзу.
6. Вплив процесів європейської інтеграції на соціально-економічний розвиток країн-членів.
7. Причини та наслідки виходу Великої Британії на подальше функціонування ЄС.
8. Особливості підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та її вплив на торговельні зносини між партнерами.
9. Шляхи формування міжнародних регіональних інтеграційних угруповань.
10. Передумови створення ЗВТ.
11. Ефекти для країн-учасниць від створення ЗВТ
12. Особливості укладення Маастрихтського договору.
13. Особливості розширення ЄС.
14. Передумови підписання Лісабонського договору.
15. Особливості дезінтеграції.
16. Негативні наслідки та переваги від дезінтеграції.
17. Друга світова війна: наслідки для країн Західної Європи.
18. Економічні передумови виникнення Плану Маршалла.
19. Політичні передумови виникнення Плану Маршалла.
20. План Маршалла: успіхи його реалізації та передумова створення міжнародних організацій.
21. Фінансово-економічна політика країн ЄС.
22. Особливості торговельної політики країн ЄС.
23. Екологічна політики країн ЄС.
24. Зовнішня політика безпеки країн ЄС.
25. Причини та особливості поглиблення євроінтеграційних процесів.
26. Диференціація соціально-економічного розвитку країн ЄС.
27. Політика подолання відсталості регіонів країн ЄС.
28. Бюджетно-боргова криза країн ЄС.
29. Проблема безробіття країн ЄС.
30. Євроскептицизм на європейському континенті.
31. Виклики міграційної кризи країн ЄС.
32. Економічні причини виходу Великої Британії з ЄС.

33. Політичні причини виходу Великої Британії з ЄС.
34. Націоналістичні причини виходу Великої Британії з ЄС.
35. Наслідки виходу Великої Британії для країн ЄС.
36. Наслідки виходу Великої Британії для країни та ланцюгова реакція.
37. Заходи підготовки країнами-членами ЄС до Brexit.
38. Виклики для співробітництва між країнами Східного Партнерства та країнами ЄС.
39. Країни Вишеградської четвірки та Україна.
40. Міграційна політика ЄС.
41. Сутність горизонтальної інтеграції.
42. Особливості підписання безвізового режиму між Україною та Європейським Союзом.
43. Спільний ринок: позитивні та проблемні аспекти його функціонування.
44. Європейська інтеграція та «холодна війна».
45. Чому децентралізація політичної влади в Україні є завданням європейської інтеграції?
46. Пріоритети співпраці з ЄС у сфері безпеки.
47. Європейський зелений курс: можливості та загрози для України.
48. Організація з безпеки та співробітництва в Європі.
49. СОТ: заснування, цілі, принципи, вигоди системи.
50. Відносини Україна – НАТО.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Державна політика європейської інтеграції та безпека» застосовуються такі методи навчання студентів:

- пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого;
- частково-пошуковий.(евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом;
- дослідницький: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

9. Методи контролю

Поточний контроль передбачає:

- опитування на практичних заняттях;
- контрольні і самостійні роботи.

Підсумковий контроль передбачає: екзамен.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
25-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-24	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

1. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу. за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. К. : НАДУ, 2015. 628 с.
2. Глобальна та національна безпека : підруч. / авт. кол. :В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянчук та ін. / за заг. ред. Г.П.Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 784 с.
3. Демчишак Р. Б., Завада Я. І. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи : навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 192 с.
4. Діденко Н.Г. Демократія і управління в ЄС : навч. посіб. Маріуполь, 2016. 235 с.
5. Європейська інтеграція : навч. посіб. / за ред.: М.І. Макаренка, Л.І. Хомутенко. К.: Центр учбової літератури, 2015. 344 с.
6. Європейська політика сусідства. План дій Україна – Європейський Союз. URL : <http://www.delukr.cec.eu.int/data/doc/Action-plan-ukr.pdf>.

7. Кацин М.Ю. Європейська економічна міждержавна інтеграція (XIX ст. - кінець 40-х рр XX ст.): історико-правове дослідження. Донецьк : Фенікс, 2016. 2836 с.

8. Комар Н. В. Еволюція інтеграційних процесів в Європі. Україна в процесі імплементації Угоди про асоціацію з ЄС : зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. студ. та молодих вчених. 23-24 квіт., 2015 р. Тернопіль : ТНЕУ. 2015. С. 118-120.

9. Комар Н. В., Белюх Т. В., Пилипчук К. С. Дезінтеграційні процеси в Європі. Проблеми сталого, креативного і прозорого розвитку: глобальний, європейський та український виміри. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів та молодих вчених. (14-15 березня 2019 р.). Тернопіль. 2019. 244 с.

10. Комар Н. В., Белюх Т. В., Пилипчук К.С. Brexit: виклики для Європейського союзу. Вісник Львівського університету. 2019. Випуск 46. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/index>.

11. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України. 2-ге видання: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 172 с.

12. Мальська М. П., Антонюк Н. В. Основи європейської інтеграції : підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 320 с.

13. Нормативно-правова база у галузі безпеки і оборони України. Центр досліджень армії, конверсії та розброєння. К., 2016. 820 с.

14. Північноатлантичний альянс: історія, функції, структура, відносини з Україною: навч. посібник. Колектив авторів; за загальною редакцією професора Д. І. Дзвінчука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 592 с.

15. Статистичні дані Європейського комітету статистики. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/>

11. Інформаційні ресурси

Інформаційною базою вивчення навчальної дисципліни є:

- законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні, методичні матеріали та рекомендації міністерств і відомств;
- праці вітчизняних і зарубіжних вчених;
- матеріали науково-практичних конференцій;
- підручники та навчальні посібники на електронних носіях;
- професійні видання України;
- Інтернет-ресурси, зокрема:
 - 1) нормативно-правова база України URL – <http://zakon3.rada.gov.ua>;
 - 2) офіційний сайт Кабінету Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>;
 - 3) офіційний сайт Верховної Ради України – <http://www.rada.gov.ua/>;
 - 4) Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України – <http://www.kmu.gov.ua/>;
 - 5) Європейська комісія (European Commission) – <http://ec.europa.eu/>;

- 6) Європейський парламент (European Parliament) – <http://www.europarl.europa.eu/>;
- 7) Рада Європейського Союзу – <https://www.consilium.europa.eu/>;
- 8) Європейський Союз (European Union) – <http://europa.eu/>;
- 9) Організація Північноатлантичного договору – НАТО – <http://www.nato.int/cps/uk/natohq/index.htm>;
- 10) Євроінтеграційний портал – <http://eu-ua.org/zona-vilnoi-torhivli>;
- 11) Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>;
- 12) Національна Парламентська бібліотека України – <http://www.nplu.kiev.ua>;
- 13) Наукова бібліотека ПНУ – <http://lib.pnu.edu.ua/>.
- 14) Спецпроект Угода про асоціацію Україна-ЄС – <https://eu-agreement.ed-era.com/>.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Університету <https://d-learn.pnu.edu.ua/>.